

Literatura

Seznam bibliografie k této knize má dva cíle. Jedním z nich je výčet literatury, z níž jsem čerpal především a která je v mé práci buď citována, nebo alespoň zmiňována. Druhým je navést čtenáře k pramenům, kde by se o daném tématu dozvěděli více, včetně další vědecké literatury. Mnohé z těchto prací jsou nutně úzce specializované, ale kde jen to bylo možné, použil jsem odvolávky na snadno dostupné články v periodickém tisku jako např. *Science*, *Scientific American*, *The New York Times*, a odkazu na *Morbidity and Mortality Weekly Report (MMWR)*, pravidelně uveřejňovanou zprávu federálního Střediska pro sledování infekčních chorob.

Valnou část své knihy jsem zpracoval na základě jistého menšího počtu prací základního významu pro dané téma; jsou vyjmenovány na prvním místě jakožto jádro příslušné bibliografie. Někde jsem se snažil vyznačit, která sdělení jsou důležitá pro odborníky a která pro běžného čtenáře. Některé tituly, označené jako vhodné pro „vážné zájemce“ nevyžadují speciální znalosti, ale lidem s jistým stupněm vědeckého vzdělání jsou přístupnější.

A nakonec musím zdůraznit, že občas jsem si dovolil označit některé práce za základní, nenahraditelné, jiné za vcelku užitečné a další třeba za brilantní či strhující. Vždyť takové hodnocení je to nejmenší, co si zaslouží.

Základní bibliografie

Brothwell, Don, and A. T. Sandison, eds. (1967). *Diseases in Antiquity*. Springfield, IL.: Thomas. Poněkud zastaralé, ale pro vědeckou práci dosud nepostradatelné.

Burnet, Macfarlane, and David White (1972). *Natural History of Infectious Disease* (4th ed). Cambridge: Cambridge Univ. Press. Klasické, čtivé.

- Cartwright, Frederick (1974). *Disease and History*. New York: Signet. Živě napsáno, pro běžného čtenáře.
- Cockburn, Aidan (1983). *The Evolution and Eradication of Infectious Diseases*. Westport, CT: Greenwood.
- Croll, Neil, and John Cross, eds. (1983). *Human Ecology and Infectious Diseases*. New York: Academic Press.
- Fiennes, Richard (1978). *Zoonoses and the Origins and Ecology of Human Disease*. New York: Academic Press.
- Grmek, Mirko (1989). *Disease in the Ancient Greek World*. Baltimore: The Johns Hopkins Univ. Press. Důkladné a podnětné; zabírá větší šíři, než naznačuje titul. Pro vědecké pracovníky.
- Hart, Gerald, ed. (1983). *Disease in Ancient Mann*. Toronto: Clarke Irwin. Pro odborníky.
- Kiple, Kenneth, ed. (1993). *The Cambridge World History of Human Disease*. New York: Cambridge Univ. Press. Užitečné pro vědecké pracovníky.
- Lederberg, Joshua, and Robert Shope, eds. (1992). *Emerging Infections: Microbial Threats to Health in the United States*. Washington, DC: National Academy Press. Základní důležitosti. Pro vědecké a zdravotnické pracovníky.
- Linton, Alan (1982). *Microbes, Man and Animals*. New York: Wiley: Pro odborníky.
- McEvedy, C., and R. Jones (1978). *Atlas of World Population History*. Harmondsworth, England: Penguin.
- McKeown, Thomas (1988). *The Original of Human Disease*. Oxford: Basil Blackwell. Dějiny z hlediska demografie. Vynikající!
- McNeill, William (1976). *Plagues and People*. Garden City, NY: Anchor. Klasická práce, určeno odborníkům, vzdělané veřejnosti a všem, kdo si dají práci nahlédnout.
- Morse, Stephen, ed. (1993). *Emerging Viruses*. New York: Oxford Univ. Press. Publikace základní důležitosti, pro odborníky.
- Ranger, Terence, and Paul Slack, eds (1992). *Epidemics and Ideas: Essays on the Historical Perception of Pestilence*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Russell, W. M. S. (1983). „The Palaeodemographic View“. V Hartově publikaci (viz výše) str. 217-253.
- Stanley, N. F., and R. A. Joske, eds. (1980). *Changing Disease Patterns*

- and Human Behaviour. New York: Academic Press. Nepostradatelný výběr prací pro odborníky a vážné zájemce.
- White, David, and Frank Fenner (1986). *Medical Virology* (3rd ed.). New York: Academic Press.
- Woodová, Corinne (1979). *Human Sickness and Health: A Biocultural View*. Mountain View, CA: Mayfield. Původně vysokoškolské skriptum, pro vážné zájemce výborný úvod do lékařské antropologie.

Kapitola první

V této kapitole zmiňované události a konkrétní choroby jsou povětšinou podrobněji rozvedeny v kapitolách následujících, odvolávky jsou uvedeny. K hlavním tématům této kapitoly jsem čerpal ze základního fondu bibliografie, zejména z prací Burneta a Whitea, Fiennese, Lederberga a Shopea, Morse, Stanleyho a Joskea.

- Brandt, Allan (1987). *No Magic Bullet*. New York: Oxford Univ. Press. Dobře podaný historický přehled vývoje pohlavních chorob ve Spojených státech.
- Crosby, Alfred (1989). *America's Forgotten Pandemic: The Influenza of 1918*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. Dobře napsáno.
- Dubos, René (1965). *Man Adapting*. New Haven, CT: Yale Univ. Press. Místy sice poněkud zastaralé, přesto cenný úvod do vývoje vzájemných vztahů mezi lidmi, mikroby a okolím.
- Garrett, Laurie (1994). *The Coming Plague*. New York. Farrar, Straus & Giroux. Užitečné, ale zbytečně dlouhé a neuspořádané.
- Gibbonsová, Ann (1993). „Where Are 'New' Diseases Born?“ *Science* 261, str. 680-681. „Global Change“ (1992). *Science* 256, str. 1138-1147. Dobře napsaný soubor statí o celosvětovém oteplení a jeho biologických důsledcích.
- Henig, Robin (1993). *A Dancing Matrix: Voyages Along the Viral Frontier*. New York: Knopf. Zasloučený úvod pro běžného čtenáře.
- Hoyle, Fred, and M. C. Wickramasinghe (1979). *Diseases from Space*. London: Dent. „Infectious Diseases on the Rebound in the U.S., a Report Says“. *The New York Times*, May 10, 1994.

- „Lesson of the Plague. Beware of ‚Vanquished‘ Diseases“. The New York Times, Sept. 27, 1994.
- Levins, Richard, et al. (1994). American Scientist, 82(2), str. 52-60.
- Mack, Arien, ed. (1991). In Time of Plague: The History and Social Consequences of Lethal Epidemic Disease. New York: New York Univ. Press. Obsahuje některé zajímavé myšlenky.
- Mitchison, Avrion (1993). „Will We Survive?“ Scientific American, 269(3), str. 136-144.
- Radetsky, Peter (1991). The Invisible Invaders. Boston: Little, Brown.
- Surgeon General (1979). Healthy People: The Surgeon General's Report on Health Promotion and Disease Prevention. Washington, DC: U.S. Department of Health, Education and Welfare.
- „Threat Perceived from Emerging Microbes“ (1992). Science News, 142(17), str. 278.

Kapitola druhá

V ní jsem mohl jen krátce zmínit rychle se měnící názory na původ života, pojem symbiózy a vývoj hominidů, předků člověka. Dobrý základ skýtají díla, zahrnutá v základní bibliografii, a to zejména Burneta a Whitea, Cockburna, Fiennese, Harta a Wooda.

- Blumenschine, Robert, and John Cavallo (1992). „Scavenging and Human Evolution“. Scientific American, 267(4), str. 90-96.
- Chyba, Christopher, et al. (1990). „Cometary Delivery of Organic Molecules to the Early Earth“. Science, 249, str. 366-373.
- Crick, F. H. C. (1981). Life Itself: Its Origin and Nature. New York: Simon & Schuster.
- Ebert, Dieter (1994). „Virulence and Local Adaptation of a Horizontally Transmitted Parasite“. Science, 265, str. 1084-1085.
- Edisonová, Millicent, et al. (1988). „Feline Plague in New Mexico: Risk Factors and Transmission to Humans“. American Journal of Public Health, 78(10), str. 1333-1335.
- Fenner, Frank (1980). „Sociocultural Change and Environmental Disease“. V práci Stanleyho a Joskea (viz Základní bibliografie), str. 7-26.

- Fiennes, Richard (1967). *Zoonoses of the Primates*. Ithaca, NY: Cornell Univ. Press.
- Golley, Frank (1994). *A History of the Ecosystem Concept in Ecology*. New Haven, CT: Yale Univ. Press.
- Gregg, Charles (1985). *Plague: An Ancient Disease in the Twentieth Century*. Albuquerque: Univ. of New Mexico Press. Čtivé.
- Hamilton, William D. (1988). „Sex and Disease“. In Robert Bellig and George Stevens, eds., *Nobel Conferences XXIII: The Evolutin of Sex*. New York: Harper & Row, str. 65-95. Uvádí zajímavou teorii, že se pohlavní rozmnožování vyvinulo zčásti jako reakce na infekci.
- Hare, Ronald (1967). „The Antiquity of Diseases Caused by Bacteria and Viruses“. U Brothwella a Sandisona (viz základní bibliografie), str. 115-131. Užitečný esej.
- Jonas, David, and Doris Klein (1970). *Man-Child*. New York: McGraw-Hill. O regresívním vývoji.
- Khakhina, Liya N. (1993). *Concepts of Symbiogenesis* (tr. Stephanie Merkel and Robert Coalson). New Haven, CT: Yale Univ. Press. O prvních ruských teoreticích symbiózy. Pro vědecké pracovníky.
- Leakey, M. D., and J. M. Harris, eds. (1987). *Laetoli: A Pliocene Site in Northern Tanzania*. New York: Oxford Univ. Press.
- Lipps, Jere (1993). *Fossil Prokaryotes and Protists*. Cambridge, MA: Blackwell Scientific.
- Maino, Guido (1975). *The Healing Hand: Man and Wound in the Ancient World*. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.
- Margulis, Lynn, and René Fester, eds. (1991). *Symbiosis as a Source of Evolutionary Innovation*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Margulis, Lynn, and D. Sagan (1986). *Microcosmos: Four Billion Years of Evolution from Our Microbial Ancestors*. New York: Summit.
- Morse, Stephen, ed. (1993). *The Evolutionary Biology of Viruses*. New York: Raven.
- Ortner, D. J., and W. G. Putschar (1981). *Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains* (Smithsonian Contributions to Anthropology, 28). Washington, DC: Smithsonian Institution Press.
- Rebek, Julius, Jr. (1994). „Synthetic Self-Replicating Molecules“. *Scientific American*, 271(1), str. 48-55.
- Rennie, John (1992). „Trends in Parasitology: Living Together“. *Scientific American*, 266(1), str. 122-133.

- Solecki, Ralph (1971). *Shanidar: The First Flower People*. New York: Knopf. Pro běžného čtenáře.
- Stehr-Greenová, Jeanette, and Peter Schantz (1986). „Trichinosis in Southeast Asian Refugees in the United States“. *American Journal of Public Health* 76(10), str. 1238-1239.
- Stringer, C. B. and P. Andrews (1988). „Genetic and Fossil Evidence for the Origins of Modern Humans“. *Science*, 239, str. 1263-1268. Teorie o vzniku lidstva z „africké Evy“.
- Swinton, W. E. (1983). „Animal Paleopathology: Its Relation to Ancient Human Disease“. V Hartovi na str. 50-60.
- Toftová, Catherine, André Aeschlimann, and Liana Bolis, eds. (1991). *Parasite-Host Associations: Coexistence of Conflict?* Oxford Univ. Press.
- Trinkaus, Erik, and Pat Shipman (1994). *The Neandertals*. New York: Vintage. Pro vzdělaného čtenáře; fascinující líčení, jak se v důsledku společenských a intelektuálních módních směrů utvářel postoj k pračlověku.
- Yoon, Carol K. (1993). „What Might Cause Parasites to Become More Virulent?“ *Science*, 259, str. 1402.
- Young, D. (1973). „Was There an Ussuspected Killer Aboard 'The Unicorn'?“ *The Beaver*, 304(3), str. 9-15.
- Zimmerman, Michael (1981). „Homo erectus and Hypervitaminosis A.“ Papers Presented at the Annual Meeting of the Paleopathology Association 22 April 1981, str. D2.

Kapitola třetí

Pro téma této kapitoly jsem čerpal zajímavé skutečnosti ze základní bibliografie, z děl Brothwella a Sandisona, Burneta a Whitea, Crolla a Crosse, Grmeka, McNeilla a Stanleyho a Joskea. Pro vědecké pracovníky a ambiciózní laiky je pravým zlatým dolem Cohenova (viz níže) publikace, vybavená podrobnou bibliografií. Pro vědce je studium magazínu *Paleopathology Newsletter* a dalších publikací Paleopatologické společnosti nezbytností. Naneštěstí se pro běžného čtenáře na tomto poli v literatuře nenajde mnoho souvisle poučného a čtivého, snad vyjma

článků v *Scientific American*. Naleziště Abu Hureira je podrobně popsáno v publikaci Leggeho a Rowley-Conwaye, Mollesona a Moora.

Angel, J. L. (1966). „Porotic Hyperostosis, Anemias, Malaras, and Marshes in the Prehistoric Eastern Mediteranean“. *Science*, 153, str. 760-763.

Benfer, Robert (1984). „The Challenges and Rewards of Sedentism: The Preceramic Villages of Paloma, Peru“. V práci Cohena a Armelagose (viz níže), str. 531-555.

Black, F. L. (1980). „Modern Isolated Pre-Agricultural Populations as a Source of Information on Prehistoric Epidemic Patterns“. V práci Stanleyho a Joskea, str. 37-54.

Cann, R. L., M. Stoneking, and A. c. Wilson (1987). „Mitochondrial DNA and Human Evolution“. *Nature*, 325, str. 31-36. Originální úvaha o „africké Evě“.

Cavalli-Sforza, L., P. Menozzi, and A. Piazza (1993). „Demic Expansions and Human Evolution“. *Science*, 259, str. 639-646.

Cohen, Mark N. (1989). *Health and the Rise of Civilization*. New Haven, CT: Yale Univ. Press. Pro vědecké pracovníky a vzdělané čtenáře, klíčové!

-//-, a G. J. Armelagos (1984). *Paleopathology at the Origins of Agriculture*. New York: Academic Press.

Cross, John H., a Manoon Bhaibulaya (1983). „Intestinal Capillariasis in the Philippines and Thailand“. V práci Crolla a Crosse, str. 103-136. Příběh „záhadné nemoci z Pudocu“.

El-Najjar, M. Y. (1976). „Maize, Malaria, and the Anemias int the Pre-Columbian New World“. *Yearbook of Physical Anthropology*, 20, str. 329-337.

Elphistone, J. J. (1971). „The Health of Aborigines with No Previous Association with Europeans“. *Medical Journal of Australia*, 2, str. 293-303.

Gilbert, R. I., and J. H. Mielke (1985). *The Analysis of Prehistoric Diets*. New York: Academic Press.

Haynes, Gary (1991). *Mammoths, Mastodonts, and Elephants*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. Rozvádí úvahy o vyhubení živočišných druhů lovem.

Kliks, Michael (1983). „Paleoparasitology“. V práci Crolla a Crosse, str. 291-313.

- //-(1990). „Helminths as Heirlooms and Souvenirs: A Review of New World Parasitology“. *Parasitology Today*, 6(4), str. 93-100.
- Lee, R. B., and I. DeVore, eds. (1968). *Man the Hunter*. Chicago: Aldine.
- //-(1976). *Kalahari Hunter-Gatherers*. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.
- Legge, Anthony, and Peter Rowley-Conway (1987). „Gazelle Killing in Stone Age Syria“. *Scientific American*, 257, str. 88-95.
- Lewin, roger (1986). „Polynesians ‚Litter Gives Clues to Islands‘ History“. *Science*, 231, str. 453-454.
- Lorenz, Konrad (1964). *Man Meets Dog* (tr. Marjorie Wilson). Harmondsworth, England: Penguin. Okouzlující práce, brilantní autor. Určeno všem.
- Mims, Cedric (1980). „The Emergence of New Infectious Diseases“. V práci Stanleyhe a Joskea, str., 231-250.
- Mollesonová, Theya (1994). „The Eloquent Bones of Abu Hurerya“. *Scientific American*, 271(2), str. 70-75. Klíč k chorobám z povolání.
- Moore, Andrew (1979). „A Pre-Neolithic Farmers' Village on the Euphrates“. *Scientific American*, 241(2), str. 62-70.
- Morrellová, Virginia (1990). „Confusion in Earliest America“. *Science*, 17, str. 439-441.
- Myers, F. R. (1988). „Critical Trends in the Study of Hunter-Gatherers“. *Annual Review of Anthropology*, 17, str. 261-282.
- Palkovich, A. M. (1987). „Endemic Disease Patterns in Paleopathology: Porotic Hyperostosis“. *American Journal of Pyhsical Anthropology*, 74(4), str. 527-537.
- Reinhard, K. J. (1991). „Recent Contributions to New World Archeoparasitology“. *Parasitology Today*, 7(4), str. 81-82.
- rose, J. C., B. Burnett, a A. M. Harmon (1990). „Infections and Ecology in the Trans-Mississippi South USA“. *Papers on Paleopathology Presented at the Eighth European Members, Paleopathology Association*, str. 19.
- Simmons, Alan H., et al. (1988). „Ain Ghazal: A Major Neolithic Settlement in Central Jordan“. *Science*, 240, str., 35-39.
- Smith, Bruce D. (1992). *Eastern Origins: Essays on the Origins of Agriculture in Eastern North America*. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.
- Steinbock, R. Ted (1976). *Paleopathological Diagnosis and*

- Interpretation. Springfield, IL: Thomas.
- Straus, Lawrence (1985). „Stone Age Prehistory of Northern Spain“. *Science*, 230, str. 501-507.
- Stringer, C. B., a P. Andrews (1988). „Genetic Fossil Evidence for the Origins of Modern Humans“. *Science*, 239, str. 1263-1268. Podpora teorie o „africké Evě“.
- White, Randall (1986). *Dark Caves, Bright Visions: Life in Ice Age Europe*. New York: Norton.
- Wolpoff, Milford, a Alan Thorne (1991). „The Case Against Eve“. *New Scientist*, 130(1774), str. 37-41.

Kapitola čtvrtá

Tato kapitola čerpá ze stejných zdrojů základní literatury jako kapitola třetí a rovněž z prací Burneta a Whitea, Cartwrighta, Cockburna, Fiennese, Harta, Kiplea, Lintona, McKeowna, Russella a Wooda. Běžný čtenář může získat dobrý přehled u Cartwrighta, Crosbyho (viz níže) a McNeilla.

- Ancient Cities (1994). *Scientific American* (Special Issue). Pro laiky velmi poučné.
- Angel, J. L. (1971). *The People of Lerna*. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.
- Bollet, Alfred (1987). *Plagues and Poxes: The Rise and Fall of Epidemic Disease*. New York: Demos. Soubor velice čtivých esejů.
- Bruce-Chwatt, Leonard, a Julian de Zulueta (1980). *The Rise and Fall of Malaria in Europe*. New York: Oxford Univ. Press. Pro vědecké pracovníky.
- Cockburn, Aidan, a Eve Cockburn, eds. (1980). *Mummies, disease, and Ancient Cultures*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. Fascinující, popisuje techniky paleopatologie.
- Cohen, Mark (1989). Viz výše, kap. 3.
- Crosby, Alfred (1986). *Ecological Imperialism: The Biological Expansion of Europe, 900-1900*. New York: Cambridge Univ. Press. Viz kap. 2. Vynikající publikace.
- Fenner, Frank (1980). Viz výše, kap. 2.

- Goldman, L., et al. (1983). „The Value of the Autopsy in Three Medical Eras“. *The New England Journal of Medicine*, 308, str. 1000-1005.
- Hare, Ronald (1967). Viz výše, kap. 2.
- Hopkins, D. R. (1983). *Princes and Peasants: Smallpox in History*. Chicago: Univ. of Chicago Press. Čtivé, určeno jak odborníkům, tak laikům.
- Karlen, Arno (1984). *Napoleon's Glands and Other Ventures in Biohistory*. Boston: Little, Brown. Viz kap. 4 a 5.
- Langmuir, A. D., a C. G. Ray (1985). „The Thucydides Syndrome: A New Hypothesis for the Cause of the Plague of Athens“. *The New England Journal of Medicine*, 313, str. 1027-1030.
- Longrigg, James (1980). „The Great Plague of Athens“. *History of Science*, 18, str. 209-225.
- Mascie-Taylor, C. G. N., ed. (1993). *The Anthropology of Disease*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Ortner, Donald, a Gretchen Theobald (1993). „Diseases in the Pre-Roman World“. V práci Kiplově, str. 247-261.
- Pritchard, James B., ed. (1969). *Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament*. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press.
- Quétel, Claude (1990). *History of Syphilis* (tr. Judith Braddock a Brian Pike). Baltimore: The Johns Hopkins Univ. Press.
- Rothberg, R. I., a T. K. Rabb (1983). *Hunger and History*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- „Skeleton Records the Burdens of Work“. *The New York Times*, 27. října 1987.
- Stannard, Jerry (1993). „Diseases of Western Antiquity“. V práci Kiplově, str. 262-269.
- Sussman, Max (1967). „Diseases in the Bible and the Talmud“. V práci Brothwella a Sandisona, str. 209-221.
- Thukydidés (1988). *History of the Peloponnesian War, Book 2* (tr. P. J. Rhodes). Warminster, England: Aris & Phillips.

Kapitola pátá

Viz základní bibliografii, tamtéž práce Brothwella a Sandisona, Cartwrighta, Cockburna, Fiennese, Grmeka, Kiplea, McKeowna,

McEvedyho a Jonese, McNeilla a Russella. Kipleova a McNeillova díla jsou významná zvláště pro mimoevropská teritoria.

- Anderson, R. M., a R. M. May, eds. (1982). *Population Biology of Infectious Diseases*. New York: Springer.
- Biraben, J.-N. (1975). *Les hommes et la peste*. The Hague: Mouton. Významná vědecká práce!
- Bruce-Chwatt, Leonard, a Julian de Zulueta (1980). Viz výše, kap. 4. „Childrens' Cemetery a Clue to Malaria as Rome Declined“. *The New York Times*, 26. června 1994.
- Gibbon, Edward (1957-1962). *The Decline and Fall of the Roman Empire*. New York: Dutton.
- Gwei-Djen, Lu, a Joseph Needham (1993). „Diseases of Antiquity in China“. V práci Kiplově, str. 345-354.
- Hopkins, D. R. (1983). Viz výše, kap. 4.
- Malthus, Thomas (1960). *On Population* (ed. Gertrude Himmelfarb). New York: Modern Library.
- Moore, Patrick, a Claire Broome (1994). „Cerebrospinal Meningitis Epidemics“. *Scientific American*, 271(5), str. 38-45. Podrobné vysvětlení, jak se klimatické změny, životní prostředí a lidské zásahy podílejí na vzniku pandemií.
- O'Neillová, Ynez (1993). „Diseases of the Middle Ages“. V práci Kiplově, str. 270-278.
- Patrick, Adam (1967). „Disease in Antiquity: Ancient Greece and Rome“. V práci Brothwellové a Sandisonové, str. 238-246.
- Procopius (1914). *History of the Wars, I* (ed. H. B. Dewing). New York: Macmillan.
- Selye, Hans (1956). *The Stress of Life*. New York: McGraw-Hill.
- Turner, Michael, ed. (1986). *Malthus and His Time*. New York: St. Martin's.
- Welch, William J. (1993). „How Cells Respond to Stress“. *Scientific American*, 268(5), str. 56-64.
- Ziegler, Philip (1970). *The Black Death*. Harmondsworth, England: Penguin. Dobré uvedení do tématu, užitečné.

Kapitola šestá

Ze základní literatury odvolávky na práce Brothwella a Sandisona, Cartwrighta, Grmeka, Harta, Kiplea, McEvedyho a Jonese, McKeowna, McNeilla, Rangera a Slacka, Russela, Wooda. Pro běžného čtenáře je nejzajímavější práce Gottfriedova, pro odborníky práce Birabenova. V „Deníku“ Daniela Defoea najdeme pravděpodobně nejlepší popis každodenního života během morové epidemie. Agnolo di Tura je citován v práci Bowského, Plútarchos v práci Grmekově.

Amelang, James, ed. and tr. (1991). *A Journal of the Plague Year: The Diary of the Barcelona Tanner Miquel Parets, 1651*. New York: Oxford Univ. Press.

Biraben, J.-N. (1975). Viz výše, kap. 5.

Bowsky, William, ed. (1971). *The Black Death*. New York: Rinehart & Winston.

Creighton, Charles (1965). *History of Epidemics in Britain A. D. 664-1666* (2nd ed.). New York: Barnes & Noble. Klasická ukázka viktoriánského myšlení; přesto důležité.

Deaux, George (1969). *The Black Death, 1347*. New York: Weybright and Talley. Pro běžného čtenáře.

Defoe, Daniel (1960). *A Journal of the Plague Year*. New York: Signet. Nutno číst, ale zároveň velký požitek.

Dols, Michael (1977). *The Black Death in the Middle East*. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press.

Dubos, René, a Jean Dubos (1953). *The White Plague: Tuberculosis, Man, and Society*. New Brunswick, NJ: Rutgers Univ. Press.

Fenner, Frank (1980). Viz výše, kap. 2.

Gottfried, Robert (1983). *The Black Death*. New York: Free Press. Prvotřídní, dobrá bibliografie, vhodné jako úvod do problematiky pro neoborníky.

Gregg, Charles (1985). Viz výše, kap. 2.

Hendrickson, Robert (1983). *More Cunning Than Man: A Social History of Rats and Men*. New York: Dorset. Zajímavé a čtivé.

Møller-Christenson, Vilhelm (1983). „Leprosy and Tuberculosis“. V Hartovi, viz str. 129-138.

Morse, Dan (1967). „Tuberculosis“. V Brothwellovi a Sandisonovi, str.

- Robinson, Victor (1943). *The Story of Medicine*. New York: New Home Library.
- Schultz, Michael (1981). „Aseptic Bone Necrosis Found in the Skeletal Material from the Merovingian Cemetery of Kleinlangheim, Southern Germany“. *Paleopathology Newsletter*, č. 34, str. 7-8.
- Slack, Paul (1983). „The Social Effects of Plague in Early Modern Europe“. V *Hartovi*, str. 254-262.
- Steinbock, R. Ted (1976). Viz výše, kap. 3.
- Ziegler, Philip (1970). Viz výše, kap. 5.
- Zinsser, Hans (1935). *Rats, Lice and History*. Boston: Little, Brown. Přestože jsou některé údaje již zastaralé, zůstává tato práce nanejvýš cennou a zároveň okouzlující.

Kapitola sedmá

Ze základní literatury zde čerpáno z Cartwrighta, Harta, Kiplea, Lintona, McEvedyho a Jonese, McNeilla, Rangera a Slacka, Russella, Whitea, Fennera a Wooda. Dvě práce Crosbyho (viz níže) jsou výtečným čtením jak pro běžného čtenáře, tak pro odborníka. Rozsáhlou a obsahem fascinující literaturu o bádání v oblasti Nového světa a předkolumbovských kulturách zmiňují raději jen okrajově.

- Black, F. L. (1982). „Why Did They Die?“ *Science*, 258, str., 1739-1740.
- Buikstra, Jane (1993). „Diseases of the Pre-Columbian Americans“. V *Kiplovi*, str. 305-317.
- „Chagas' Disease Claimed an Eminent Victim“ (letter). *The New York Times*, 15. června 1989. Týká se Ch. Darwina.
- Cohen, I. Bernard (1992). „What Columbus ‚Saw‘ in 1492“. *Scientific American*, 256(6), str. 100-106. Dobrá práce.
- Cohen, Mark N. (1989). Viz výše, kap. 3.
- /-, a G. J. Armelagos (1984). Viz výše, kap. 3.
- Crosby, Alfred (1972). *The Columbian Exchange*. Westport, CT: Greenwood. Poučená a dobře napsaná práce.
- /- (1986). Viz výše, kap. 4.
- Dobyns, Henry (1963). „An Outline of Andean Epidemic History to

1720. Bulletin of the History of Medicine, 37, str. 493-515.
- //- (1983). Their Numbers Become Thinned: Native American Population Dynamics in Eastern North America. Knoxville: Univ. of Tennessee Press.
- Duffy, John (1953). Epidemics in Colonial America. Baton Rouge: Louisiana State Univ. Press.
- Goodman, A. H., a G. J. Armelagos (1985). „Disease and Death at Dr. Dickson's Mounds“. Natural History, 94, str. 12-18.
- Hackett, C. J. (1978). „Treponematoses (Yaws and Treponarid) in Exhumed Australian Aboriginal Bones“. Records of the South Australia Museum, 17, str. 387-405.
- Hopkins, D. R. (1983). Viz výše, kap. 4.
- Horgan, John (1992). „Early Arrivals: Scientists Argue over How Old the New World Is“. Scientific American, 266(2), str. 17, 20.
- „In Thatched Roofs of Argentine Poor, an Insect That Saps Health of Millions“. The New York Times, 4. června 1990. O Chagasově nemoci.
- Kilbourne, Edwin (1987). Influenza. New York: Plenum. Skvělá práce jednoho z největších odborníků na chřipku.
- Kiple, Kenneth (1984). The Caribbean Slave Trade: A Biological History. Cambridge, England: Cambridge Univ. Press.
- Kliks, Michael (1990). Viz výše, kap. 3.
- Merbs, Charles F. (1983). „Paleopathology in North America: A Regional Survey“. Papers on Paleopathology Presented at the Tenth Annual Meeting, Paleopathology Association, str. 1-6.
- //- (1992). „A New World of Infectious Diseases“. Yearbook of Physical Anthropology, 35, str., 3-42.
- Patterson, K. David (1986). Pandemic Influenza, 1700-1900. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield.
- Quérel, Claude (1990). Viz výše, kap. 4.
- Ramenofsky, Ann (1993). „Diseases of the Americas, 1492-1700“. V Kiplovi, str. 317-328.
- Reinhard, K. J. (1991). Viz výše, kap. 3.
- Rothhammer, F., et al. (1985). „Chagas' Disease in Pre-Columbian South America“. American Journal of Physical Anthropology, 68(4), str. 495-507.
- Rouse, Irving (1992). The Tainos. New Haven, CT: Yale Univ. Press.

- Sulzer, A. J., et al. (1978). „Study of Coinciding Foci of Malaria and Leptospirosis in the Peruvian Amazon Area“. Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine & Hygiene, 72, str. 76-83.
- Verano, John, a Douglas Ubelaker, eds. (1992). Disease and Demography in the Americas. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.
- Wood, W. Barry (1961). From Miasmas to Molecule. New York: Columbia Univ. Press.
- Zulueta, Julian de (1980). „Man and Malaria“. Ve Stanley a Joskeovi, str. 175-186.

Kapitola osmá

Ze základní literatury čerpáno především z Crolla a Crosse, Fiennese, Grneka, Lintona, McNeilla, Rangera a Slacka, Wooda.

- Baker, B. J., a G. J. Armelagos (1968). „The Origin and Antiquity of Syphilis“. Current Anthropology, 29(5), str. 702-737.
- Brandt, Allan (1988). „The Syphilis Epidemic and Its Relation to AIDS“. Science, 239, str. 375-380.
- Busvine, James (1976). Disease Transmission by Insects. New York: Springer. Významné.
- /- (1976). Insects, Hygiene and History. Londýn: Athlone.
- Cloudsley-Thompson, J. L. (1976). Insects and History. New York: St. Martin's.
- Edwards, R. Dudley, a T. Desmond Williams, eds. (1957). The Great Famine. New York: New York Univ. Press.
- El-Najjar, M. Y. (1979). „Human Treponematosis and Tuberculosis: Evidence from the New World“. American Journal of Physical Anthropology, 51, str. 599-618.
- Farhang-Azad, A., R. Traud, a S. Baqar (1985). „Transovarial Transmission of Murine Typhus *Rickettsia* in *Xenopsylla cheopis* Fleas“. Science, 227, str. 543-545.
- Fracastoro, Girolamo (1930). Contagion (překl. W. C. Wright). New York: Putnam.
- /- (1934). The Sinister Shepherd (překl. William Van Wyck). Los Angeles: Primavera.

- Goff, C. W. (1967). „Syphilis“. U Brothwella a Sandisona, str. 279-294.
- Hackett, C. J. (1967). „The Human Treponematoses“. U Brothwella a Sandisona, str. 152-169.
- //- (1983). „Problems in the Paleopathology of the Human Treponematoses“. U Harta, str. 106-128.
- Hendrickson, Robert (1983). Viz výše, kap. 6.
- Hudson, E. H. (1965). „Treponematoses and Man's Social Evolution“. American Anthropologist, 67, str., 885-901.
- //- (1968). „Christopher Columbus and the History of Syphilis“. Acta Tropica, 25, str., 1-16.
- Ladurie, Emmanuel Le Roy (1988). Times of Feast, Times of Famine: A History of Climate Since the Year 1000 (překl. Barbara Bray). New York: Farrar, Straus & Giroux.
- Marsden, P. D. (1983). „The Transmission of Trypanosoma cruzi Infection to Man and Its Control“. U Crolla a Crosse, str. 253-289.
- Moffat, Anne Simon (1992). „Improving Plant Disease Resistance“. Science, 257, str. 482-483.
- Ó Gráda, Cormac (1989). The Great Irish Famine. Londýn: Macmillan. Na úrovni, vědecké a uvážlivé.
- Post, John (1985). Food Shortage, Climatic Variability, and Epidemic Disease in Preindustrial Europe: The Mortality Peak in the Early 1740s. NY: Cornell Univ. Press.
- Quétel, Claude (1990). Viz výše, kap. 4.
- Rosebury, Theodor (1973). Microbes and Morals. New York: Ballantine. Dobře napsaná historie pohlavních chorob, sociální i biologická, z éry před příchodem AIDS.
- Rotberg, Robert, a Theodore Rabbs, eds. (1985). Hunger and History. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Sandison, A. T., a Calvin Wells (1967). „Diseases of the Reproductive System“. V práci Brothwellové a Sandisonové, str. 498-520.
- „A Virulent Potato Fungus Is Killing the Northeast Crop“. New York Times, 12. listopadu 1994.
- Woodham-Smith, Cecil (1962). The Great Hunger. New York: Harper & Row. Detailní a živý popis katastrofy.
- Zinsser, Hans (1935). Viz výše, kap. 6. Dnes již klasický popis dějin skvrnitého tyfu a příbuzných onemocnění.

Kapitola devátá

V základní bibliografii viz práce Cartwrighta, Cockburna, Kiplea, McEvedyho a Jonese, McKeowna, Russella, Stanleyho a Joskea a obzvláště Rangera a Slacka. Všechny tyto práce a další, vyjmenované níže, mají odkazy na hojnou literaturu, týkající se historie cholery, veřejné zdravotní péče a epidemiologie obecně.

- Barua, Dhiman, a William Greenough, eds. (1992). *Cholera*. New York: Plenum Medical.
- Bollet, Alfred (1987). Viz výše, kap. 4. Tady najdete dojemný příběh pejska Balta.
- Crosby, Alfred (1989). Viz výše, kap. 1.
- De Kruif, Paul (1926). *Microbe Hunters*. New York: Harcourt, Brace. Bestseller devadesátých let, dodnes strhuje vylíčením nadšení a optimismu z triumfů pionýrských dob bakteriologie.
- Duffy, John (1990). *The Sanitarians: A History of American Public Health*. Urbana, IL: Univ. of Illinois Press.
- Durey, Michael (1979). *The Return of the Plague: British Society and the Cholera 1831-1832*. New York: Humanities Press.
- Evans, Richard J. (1992). „Epidemics and Revolutions: Cholera in Nineteenth-Century Europe“. U Rangera a Slacka, str. 149-174.
- Hare, Ronald (1967). Viz výše, kap. 2.
- Hoehling, A. A. (1961). *The Great Epidemic*. Boston: Little, Brown. O chřipce.
- Hopkins, D. R. (1983). Viz výše, kap. 4.
- Howard-Jones, Norman (1980). „Prelude to Modern Preventive Medicine“. U Stanleyho a Joskea, str. 69-80.
- Joske, R. A. (1980). „The Physician and Changing Patterns of Human Disease and Death“. U Stanleyho a Joskea, str. 551-566.
- Kilbourne, Edwin (1987). Viz výše, kap. 7.
- Mack, Arien (1991). Viz výše, kap. 1.
- Patterson, K. David (1986). Viz výše, kap. 7.
- Pickstone, John (1992). „Dearth, Dirt and Fever Epidemics: Rewriting the History of British 'Public Health', 1780-1850“. U Rangera a Slacka, str. 125-148.
- Porterová, Katherine Anne (1939). *Pale Horse, Pale Rider*. New York: Harcourt, Brace. Splendid.

- Rosenberg, Charles (1987). *The Cholera Years: The United States in 1832, 1849, and 1866*. Chicago: Univ. of Chicago Press. Výtečné čtení jak pro odborníky, tak pro laiky.
- Wohl, Anthony (1983). *Endangered Lives: Public Health in Victorian Britain*. Londýn: Dent.
- Wood, W. Barry (1961). Viz výše, kap. 7.

Kapitola desátá

V základní literatuře viz práce Fiennese, Kiplea, Lederberga a Shopea, Lintona, Whitea a Fennera a obzvláště Morse.

- Barinaga, Marcia (1993). „Satellite Data Rocket Disease Control Efforts into Orbit“. *Science*, 261, str. 31-32.
- Benison, Saul (1972). „The History of Polio Research in the United States“. In Gerald Holton, ed., *The Twentieth Century Science*. New York: Norton, str. 308-343.
- Busvine, James (1976). Viz výše, kap. 8.
- Centers for Disease Control (1988). „Arboviral Infections of the Central Nervous System – United States, 1987“. *MMWR*, 37(33), str. 506-515.
- /- (1988). „Management of Patients with Suspected Viral Hemorrhagic Fever“. *MMWR Supplement*, 37(S-3), str. 1-15.
- /- (1989). „Dengue Epidemic – Ecuador, 1988“. *MMWR*, 38(24), str. 419-421.
- /- (1993). „Hantavirus Infection – Southwestern United States: Interim Recommendations for Risk Reduction“. *MMWR*, 42(RR-11).
- /- (1990). „Rocky Mountain Spotted Fever and Human Ehrlichiosis – United States, 1989“. *MMWR*, 39(17), str. 281-284.
- /- (1990). „Update: Ebola-Related Filovirus Infection in Nonhuman Primates“. *MMWR*, 39(2), str. 22-30.
- /- (1990). „Yellow Fever Vaccine“. *MMWR: Recommendations and Reports*, 39(RR-6), str. 1-6.
- Cooper, J. Il, a F. O. MacCallum (1984). *Viruses and the Environment*. Londýn: Chapman & Hall.
- „Encephalitis Reports at End, Florida Says Outbreak Is Over“. *The New*

- York Times, 21. prosince 1990.
- Fenner, Frank, et al. (1988). *Smallpox and Its Eradication*. Ženeva: World Health Organization.
- Francy, D. B., et al. (1990). „A New Arbovirus from *Aedes albopictus*“. *Science*, 250, str. 1738-1740.
- Fuller, John (1974). *Fever! The Hunt for a New Killer Virus*. New York: Reader's Digest Press. Živý popis horečky Lassa.
- Gibbonsová, Ann (1991). „Saying So Long to Polio“. *Science*, 251, str. 1020.
- Halstead, Scott (1988). „Pathogenesis of Dengue“. *Science*, 239, str. 476-481.
- Hughs, James, et al. (1993). „Hantavirus Pulmonary Syndrome: An Emerging Infectious Disease“. *Science*, 262, str. 850-851.
- Johnson, Karl (1993). „Emerging Viruses in Context: An Overview of viral Hemorrhagic Fevers“. U Morseho, str. 46-57. Užitečný přehled. „Killer Disease, Borne by Rodents, Is Found in Wider Areas of U.S.“. *The Wall Street Journal*, 14. ledna 1994.
- Kraut, Alan M. (1994). *Silent Travelers: Germs, Genes, and the „Immigrant Menace“*. New York: Basic Books.
- Le Duc, James, et al. (1993). „Hantaan (Korean Hemorrhagic Fever) and Related Rodent Zoonoses“ U Morseho, str. 149-158.
- Linthicum, Kenneth, et al. (1987). „Detection of Rift Valley Fever Viral Activity in Kenya by Satellite Remote Sensing Imagery“. *Science*, 235, str. 1656-1659.
- Marshall, Eliot (1993). „Hantavirus Outbreak Yields to PCR“. *Science*, 262, str. 832-836.
- Mitchell, C. J., et al. (1992). „Isolation of Eastern Equine Encephalitis Virus from *Aedes albopictus* in Florida“. *Science*, 257, str. 526-527.
- Monath, Thomas (1993). „Arthropod-Borne Viruses“. U Morse, str. 138-148.
- „Mosquito Is Linked to Deadly Virus“. *The New York Times*, 24. čerence 1992.
- Nichol, Stuart, et al. (1993). „Genetic Identification of a Hantavirus Associated with an Outbreak of Acute Respiratory Illness“. *Science*, 262, str. 914-917.
- „Outbreak of Polio Alarms Officials“. *The New York Times*, 8. října 1991.

- Pinheiro, Francisco, et al. (1982). „Transmission of Oropouche Virus from Man to Hamster by the Midge *Culicoides paraensis*“. *Science*, 215, str., 1251-1252.
- „Polio Synthesized in the Test Tube“. *The New York Times*, 13. prosince 1991.
- Preston, Richard (1994). *The Hot Zone*. New York: Random House. O výskytu horečky Ebola v Restonu, Virginia, v roce 1989. Dobře napsáno.
- Rogersová, Naomi (1992). *Dirt and Disease: Polio Before FDR*. New Brunswick, NJ: Rutgers Univ. Press. Podrobně zpracováno, jasně podáno.
- Schmaljohn, C. S., et al. (1985). „Antigenic and Genetic Properties of Viruses Linked to Hemorrhagic Fever with Renal Syndrome“. *Science*, 27, str. 1041-1044.
- Siebert, Charles (1994). „Smallpox Is Dead, Long Live Smallpox“. *The New York Times*, 21. srpna 1994, str. 31 ff.
- Stanley, N. F. (1980). „Man's Role in Changing Patterns of Arbovirus Infections“. U Stanleyho a Joskea, str. 152-173.
- Sundin, Daniel, et al. (1987). „A G1 Glycoprotein Epitope of La Crosse Virus“. *Science*, 235, str. 591-593.
- Walsh, John (1988). „Rift Valley Fever Rears Its Head“. *Science*, 240, str. 1397-1399.

Kapitola jedenáctá

Odvolávky na základní soubor literatury zejména na: Kiplea, Lederberga a Shopea, Whitea a Fennera, a speciálně na Morse.

- Aggleton, Peter, et al. (1994). „Risking Everything? Risk Behavior, Behavior Change, and AIDS“. *Science*, 265, str. 341-345.
- Anderson, Roy, a Robert May (1992). „Understanding the AIDS Pandemic“. *Scientific American*, 266(5), str. 58-66.
- Baringová, Marcia (1992). „Furor at Lyme Disease Conference“. *Science*, 256, str. 1384-1385.
- Bartlett, Christopher L., Alastair D. Macrae, a John T. Macfarlane (1986). *Legionella Infections*. Londýn: Edward Arnold.

- Bergdoll, Martin, a Joan Chesney (1991). Toxic Shock Syndrome. Boca Raton, FL: CRC Press.
- Brandt, Allan (1988). Viz výše, kap. 8.
- Breiman, Robert, et al. (1990). „Association of Shower Use with Legionnaires' Disease“. Journal of the American Medical Association, 263(1), str. 2924-2926.
- Burgdorfer, Willy (1993). „Discovery of Borrelia burgdorferi“. U Coyla (viz níže) str. 3-7. Pojednává o nejnovějších poznatcích ohledně lymfské boreliózy.
- Busvine, J. R. (1980). „The Evolution and Mutual Adaptation of Insects, Microorganisms, and Man“. U Stanleyho a Joskea, str. 55-68.
- Cohen, Jon (1992). „Debate on AIDS Origin: Rolling Stone Weighs In“. Science, 255, str. 1505.
- Coyleová, Patricia K., ed. (1993). Lyme Disease, St. Louis, MO: Mosby.
- Desowitz, Robert (1981). New Guinea Tapeworms and Jewish Grandmothers. New York: Norton. Okouzlující statě na téma parazitologie.
- Gallo, Robert, a Flossie Wong-Staal (1990). Retrovirus Biology and Human Disease. New York: Dekker.
- Ginsberg, Howar, ed. (1993). Ecology and Environmental Management of Lyme Disease. New Brunswick, NJ: Rutgers Univ. Press.
- Gregg, Charles (1983). A Virus of Love. Albuquerque: Univ. of New Mexico Press. Vhodné i pro laické čtenáře, o lékařské diagnostice.
- Grmek, Mirko (1990). History of AIDS: Emergence and Origin of a Modern Pandemic (překl. Russell Maulitz a Jacalyn Duffin). Princeton, NJ: Princeton Univ. Press. Vhodné pro odborníky.
- Hardenová, Victoria (1990). Rocky Mountains Spotted Fever: History of a Twentieth-Century Disease. Baltimore: The Johns Hopkins Univ. Press.
- Horton, Tom (1991). „Deer on Your Doorstep“. The New York Times Magazine, 28. dubna 1991, str. 29 ff.
- Merson, Michael (1993). „Slowing the Spread of HIV: Agenda for the 1990s“. Science, 260, str. 1266-1268.
- „Mist in Grocery's Produce Section In Linked to Legionnaires' Disease“. The New York Times, 11. ledna 1990.
- Morse, Stephen (1993). „Examining the Origins of Emerging Viruses“. V práci Morseho, str. 10-28.

- Norman, Colin (1986). „Sex and Needles, Not Insects and Pigs, Spread AIDS in Florida Town“. *Science*, 234, str. 415-417.
- Palca, Joseph (1992). „Human SIV Infections Suspected“. *Science*, 257, str. 606.
- Persing, David, et al. (1990). „Detection of *Borrelia burgdorferi* DNA in Museum Specimens of *Ixodes Dammini* Ticks“. *Science*, 249, str. 1420-1423.
- „Pigs, AIDS and Belle Glade“. *The New York Times*, 3. června 1986.
- „Rare Virus May Be Spreading“. *The New York Times*, 25. září 1990.
- Silverstein, Arthur (1981). *Pure Politics and Impure Science: The Swine Flu Affair*. Baltimore: The Johns Hopkins Univ. Press.
- Sternberg, Steve (1992). „HIV Comes in Five Family Groups“. *Science*, 256, str. 966.
- Temin, Howard (1993). „The High Rate of Retrovirus Variation Results in Rapid Evolution“. *U Morseho*, str. 219-225.
- „Theory Tying AIDS to Polio Vaccine Is Discounted“. *The New York Times*, 28. října 1992.
- Thomas, Gordon, a Max Morgan-Witts (1982). *Anatomy of an Epidemic*. Garden City, NY: Doubleday. Zhodnocení epidemie legionářské nemoci v roce 1976.
- „Turning Tick Bites into Dollars“. *The New York Times*, 4. června 1989.
- Weiss, Robin (1993). „How Does HIV Cause AIDS?“ *Science*, 260, str. 1273-1279.

Kapitola dvanáctá

V základním souboru použité literatury viz práce Fiennese, Lederberga a Shopea, Whitea a Fennera a celou řadu odstavců z Kiplea. Téma, zabývající se viry, genetikou a rakovinou je i v tom nejjednodušším podání pro laika náročné na pochopení. Z tohoto hlediska se referát o rakovině jater či děložního čípku jeví jako nejvhodnější úvod do problematiky.

- Aldhouse, Peter (1992). „French Officials Panic over Rare Brain Disease Outbreak“. *Science*, 258, str. 1571-1572.
- Alveyová, Julie (1990). *Genial Warts and Contagious Cancers*. Jefferson,

- NC: McFarland. Dobrý, názorný úvod do problematiky pro laiky.
- Aral, Sevi, a King Holmes (1991). „Sexually Transmitted Diseases in the AIDS Era“. *Scientific American*, 264(2), str. 62-69. Dobré shrnutí pro neodborníky.
- Beardsley, Tim (1990). „Oravske Kuru“. *Scientific American*, 263(2), str. 24-26.
- Björnsson, J., et al., eds. (1994). *Slow Infections of the Central Nervous System*. *Annals of the New York Academy of Sciences*, sv. 724. New York: The New York Academy of Sciences.
- Bloom, Bary, a J. Murray Christopher (1992). „Tuberculosis: Commentary on a Reemergent Killer“. *Science*, 257, str. 1055-1064.
- Boren, Thomas, et al. (1993). „Attachment of *Helicobacter pylori* to Human Gastric Epithelium Mediated by Blood Group Antigens“. *Science*, 262, str. 1892-1895.
- Bowie, William R., et al., eds. (1990). *Chlamydial Infections*. New York: Cambridge Univ. Press.
- Brandt, Allan (1987). Viz výše, kap. 1.
- Cates, Willard, Jr. (1988). „The ‚Other STDs‘: Do They Really Matter?“ *Journal of the American Medical Association*, 259(24), str. 3606-3608.
- Cherfas, Jeremy (1990). „Mad Cow Disease: Uncertainty Reigns“. *Science*, 249, str. 1492-1493.
- „Crack and Resurgence of Syphilis Spreading AIDS Among the Poor“. *The New York Times*, 20. srpna 1989.
- „A Dangerous Form of Streep Stirs Concern in Resurgence“. *The New York Times*, 8. června 1994.
- Ewald, Paul (1993). *Evolution of Infectious Disease*. New York: Oxford Univ. Press.
- /- (1993). „The Evolution of Virulence“. *Scientific American*, 265(4), str. 86-93.
- „Far Away from the Crowded City, Tuberculosis Cases Increase“. *The New York Times*, 6. prosince 1992.
- Goldfarb, Lev, et al. (1992). „Fatal Familial Insomnia and Familial Creutzfeldt-Jakob Disease“. *Science*, 258, str. 806-807.
- Goodfieldová, June (1985). *Quest for the Killers*. Boston: Birkhauser. Přehled poznatků o kuru, hepatitidě B a jiných infekcích, pro řadového čtenáře.

- Grmek, Mirko (1990). Viz výše, kap. 11.
- „Henson Death Shows Danger of Pneumonia“. The New York Times, 29. května 1990.
- Johnson, Howard M., Jeffrey Russell, a Carol Pontzer (1992). „Superantigens in Human Disease“. Scientific American, 266(4), str. 92-101.
- Koff, Raymond (1994). „Solving the Mysteries of Viral Hepatitis“. Scientific American/Science & Medicine, 1(1), str. 24-33. Výborné, podle nejnovějších poznatků orientované uvedení do problematiky pro vážné zájemce.
- Kolatová, Gina (1987). „Are the Horrors of Cannibalism Fact or Fiction?“ Smithsonian, 17, str. 151-170.
- Krause, Richard (1992). „The Origin of Plagues: Old and New“. Science, 257, str. 1073-1078. Pojednání o TSS a jiných infekcích.
- „Mystery of Balanchine's Death Is Solved“. The New York Times, 8. května 1984.
- Parsonnet, J., et al. (1991). „Helicobacter pylori Infection and the Risk of Gastric Carcinoma“. The New England Journal of Medicine, 325, str. 1127-1131.
- Prusiner, Stanley (1991). „Molecular Biology of Prion Disease“. Science, 252, str. 1515-1522.
- (1994). „The Prion Diseases“. Scientific American, 272(1), str. 48-57.
- „Resistance to Antibiotics“ (1994). Science, 264, str. 359-393. Dvanáct statí o rezistenci na antibiotika, užitečné a nejnovější poznatky. Pro odborníky a vážné zájemce.
- „Russians Sniff at Beef, Miffing British Donors“. The New York Times, 7. ledna 1992.
- Ryan, Frank (1993). The Forgotten Plague. Boston: Little, Brown. Historie tuberkulózy.
- „Study Finds TB Danger Even in Low-Risk Groups“. The New York Times, 18. října 1992.
- „U.S. Panel Urges That All Children Be Vaccinated for Hepatitis B“. The New York Times, 1. března 1991.
- „Viral Sexual Diseases Are Found in 1 of 5 in U.S.“. The New York Times, 1. dubna 1993.
- Websterová, Linda, a Robert Rolfs (1991). „Surveillance for Primary and

- Secondary Syphilis – United States, 1991“. MMWR, 42(SS-3), str. 13-19.
- Weinberg, Robert (1991). „Tumor Suppressor Genes“. Science, 254, str. 1138-1146.
- Weiss, Rick (1992). „On the Track of ‚Killer‘ TB“. Science, 255, str. 148-150.
- Wrightová, Karen (1990). „Bad News Bacteria“. Science, 249, str. 22-24.

Kapitola třináctá

K ní se ze základní literatury vztahují práce Crolla a Crosse, Fiennese, Lederberga a Shopea, McKeowna, Morse, Stanleyho a Joskea, Whitea a Fennera a Wooda. Důležité jsou první dvě kapitoly z Morseovy práce, jednak z pera Lederberga a jednak Morse samého.

- Anderson, R. M., a R. M. May (1982). Viz výše, kap. 5.
- „Army Warns of Diseases Linked to War“. The New York Times, 21. března 1991.
- Beinin, Lazar (1985). Medical Consequences of Natural Disasters. Berlín: Springer.
- Bongaarts, John (1994). „Can the Growing Human Population Feed Itself?“ Scientific American, 270(3), str. 36-42.
- „Cambodia's Voiceless“. The New York Times, 2. května 1991.
- Catania, Joseph, et al. (1992). „Prevalence of AIDS-Related Factors and Condom Use in the United States.“ Science, 258, str. 1101-1106.
- „Census Bureaus Lifts Population Forecast“. The Wall Street Journal, 4. prosince 1992.
- Centers for Disease Control. „Viral Agents of Gastroenteritis“. MMWR: Recommendations and Reports, 39(RR-5).
- Cohen, Mitchell (1992). „Epidemiology of Drug Resistance: Implications for a PostMicrobial Era“. Science, 257, str. 1050-1055.
- , a Robert Tauxe (1986). „Drug-Resistant Salmonella in the United States“. Science, 234, str. 964-969.
- „Death Toll from Cholera Rising in South Yemen City Hit by War“. The New York Times, 24. září 1994.

- (překl. Carl Ipsen). Londýn: Blackwell. Myšlenkově bohatý výhled do budoucna ohledně demografického vývoje, nadějný.
- Lovejoy, Thomas (1993). „Global Change and Epidemiology: Nasty Synergies“. V Morseovi, str. 261-268.
- „Many Children Are Getting Whooping Cough“. The New York Times, 17. prosince 1993.
- Mims, Cedric (1980). Viz výše, kap. 3.
- Mitchison, Avrion (1993). Viz výše, kap. 1.
- Neu, Harold (1992). „The Crisis in Antibiotic Resistance“. Science, 257, str. 1064-1072.
- Nowaková, Rachel (1994). „Flesh-Eating Bacteria“. Science, 264, str. 1665.
- „Outbreak of Disease in Milwaukee Undercuts Confidence in Water“. The New York Times, 20. dubna 1993.
- Parrish, Colin (1993). „Canine Parvovirus 2: A Probable Example of Interspecies Transfer“. V Morseovi, str. 194-202.
- „Personal Health: Why the Food You Eat May Be Hazardous to Your Health“. The New York Times, 5. října 1994.
- Peters, Robert, a Thomas Lovejoy (1992). Global Warming and Biological Diversity. New Haven, CT: Yale Univ. Press.
- Pickering, Larry (1986). „The Day Care Center Diarrhea Dilemma“. American Journal of Public Health, 76(2), str. 623-624.
- „Population Alarm“ (1992). Science, 255, str. 1358.
- „Protozoon Makes Bid to Move into the Scientific Mainstream: Cryptosporidium“ (1990). The Scientist, 4(21), str. 4-7.
- „Researchers Study How Environment May Influence the Spread of Cholera“. The Wall Street Journal, 10. července 1994.
- Roberts, Leslie (1988). „Is there Life After Climate Change?“ Science, 242, str. 1010-1012.
- „Russia Fights a Rising Tide of Infection“. The New York Times, 2. října 1994.
- „The Rwandan Disaster: The Stark Assessments“. The New York Times, 22. července 1994.
- Seaman, J., S. Leivesley a C. Hogg (1984). Epidemiology of Natural Disasters. Basilej: Karger.
- Sen, Amartya (1993). „The Economics of Life and Death“. Scientific American, 268(5), str. 40-47.

- Service, Robert F. (1994). „E. coli Scare Spawns Therapy Search“. *Science*, 265, str. 475.
- Simil, Vaclav (1994). *Global Ecology*. Londýn: Routledge.
- Sternberg, Steve (1994). „The Emerging Fungal Threat“. *Science*, 266, str., 1632-1634.
- Stix, Gary (1993). „Red-Banner Burger: Toward Food Inspection That Assures Safety“. *Scientific America*, 268(12), str. 132-135.
- „Stoked by Ethnic Conflict, Refugee Numbers Swell“. *The New York Times*, 10. listopadu 1993.
- „Study of Retail Fish Markets Finds Wide Contamination and Mislabeling“. *The New York Times*, 16. ledna 1992.
- „Warning: Venturing into Ex-U.S.S.R. May Well be Hazardous to Your Health“. *The Wall Street Journal*, 26. března 1993.
- Wilson, E. O. (1992). *The Diversity of Life*. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.